

DOMOVINA

Oglasi:

Za 1 mm × 60 inseratnega stolpča mali 80 vinarjev, uradni 1.20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sočna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva o. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, ololetno 36 K.

„Domovina“ kot tednik.

«Domovina» začne zopet izhajati kot tednik, ker so stroški za trikratno tedensko izdajanje preveliki, popolnoma opustiti lista pa nečemo, ker se dobro zavedamo, da se vsi naši naročniki ne morejo naročiti na dnevnik, brez lista, s pomočjo katerega ostanejo v zvezi z dogodki, jih pa tudi ne moremo pustiti.

Razmere, v katerih živimo, so take, da si je težko predstavljati zrelega človeka, ki ne čita nobenega lista, ker to bi pomenilo, da je med nami ljudi, ki jih javno življenje prav nič ne zanima, ki jim je vseeno, kaj se godi okoli njih, kako se rešujejo razna važna javna vprašanja, na katerih so zainteresirani vsi državljani brez razlike. Casopis je najprimernejši, obenem pa sorazmerno najcenejši pripomoček, da se vsak posameznik redno pouči o najvažnejših dogodkih okoli njega in — kar je posebno važno — o vseh javnih vprašanjih, ki se rešujejo v parlamentu in drugih javnih zastopih — o vprašanjih, pri katerih je prizadet vsak posameznik kot del celote, t. j. naroda, države.

Živimo v dobi najpopolnejše demokracije, t. j. vlade ljudstva, ki po svojih izvoljencih samo določa svojo usodo, samo vodi državo. Časi, ko je par mogočnikov upravljalo državo, ljudstvo pa samo davke plačevalo, so že zdavnaj minuli. Glas največjega reveža zaleže pri volitvah ravno toliko kot glas največjega bogataša, ravnopravnost je popolna in naravna posledica tega je, da danes z živahnim zanimanjem zasledujemo dogodka in se zanimamo za re-

ševanje javnih vprašanj tudi najširši ljudski sloji, ker se gre pri reševanju teh vprašanj za kožo vsakega posameznika.

Zato se je časopisje v zadnjih letih povsod in tudi pri nas silno razvilo, ker mnogim ne zadostuje več niti dnevnik, temveč hočejo čitati po dvakrat, da, celo trikrat na dan najnovejše časopise, ker hočejo biti pač v stalnem stiku z dogodki.

Tudi mi priporočamo vsem onim našim naročnikom, ki jim ena sama številka «Domovine» na teden ne bo zadostovala, da se naroče na dnevnik «Jutro», ki ima danes od vseh slovenskih dnevnikov najnovejša poročila in posebno bogato, raznovrstno gospodarsko rubriko, v kateri dobi čitatelj vse, kar ga more na polju narodnega gospodarstva zanimati. Priporočamo «Jutro» onim, ki čutijo potrebo biti vsak dan točno in vsestransko poučeni o dogodkih in o vseh vprašanjih, ki danes zanimajo vsakega posameznika.

One, ki jim je dnevnik predrag in ki tudi ne dospevajo čitati vsak dan, pa prosimo, da ostanejo tudi nadalje zvesti «Domovini», ki bo izhajala samo enkrat na teden, ampak se bo tudi v bodoče trudila zadovoljiti svoje čitatelje v vsakem oziru. Program «Domovine» je znan: neizprosen boj klerikalizmu, temu največjemu in najnevarnejšemu sovražniku našega naroda in boj za zmago demokratskih načel. Temu programu ostane «Domovina» vedno zvesta; njena pot je jasno začrtana, to je pot resnice in pravice in te poti «Domovina» nikdar ne zapusti.

Ustavni načrt in klerikalci.

Cim so se klerikalci podrli na de na uresničenje njihove slovenske avtonomije in se je sam voditelj SLS odrekel klerikalnega ustavnega načrta, so pričeli iskati drugo Arhimedovo točko, s katere bi mogli dvigniti ustavo v zrak. Cele mesece jim je bil znan v glavnih obrisih ustavni projekt ministra Markoviča, ki tvori osnovo zaključkov ministrskega sveta, po njem je načelstvo SLS izdelalo svoje spreminjevalne predloge glede avtonomije. Šele sedaj, ko so ti predlogi padli, je postal ustavni načrt izrodek črne protiljudske reakcije, in ustavne določbe, proti katerim naši klerikalci popreje niso črhali besedice, so naenkrat brezpogojno nesprejemljive. Klerikalna taktika je prozorna. Izzvala bi rada vtis, da se pripravljajo Jugoslaviji ustava, ki bo ustvarila nekako prikrito absolutistično monarhijo. Cilj te taktike se da otipati. Reči pa moramo, da je Jugoslavija, kar se njenega značaja kot monarhija tiče, tako moderna, kakor nobena druga država.

V ustavnem načrtu je naša država proglašena kot parlamentarna monarhija. Ta pojem moderne monarhije z vsemi posledicami je tu prvič zakonito uveden. Jugoslovanski ministrski svet bo v bistvu le odbor parlamenta, to je ožja eksekutiva ljudskega zastopa. Res in a kralj formalno pravico postavlja ministre, toda dejansko je vezan na predloge večine parlamenta, ki potom svojih zaupnikov prevzame vladno. Ker je vsako dejanje kralja kot predstavitelja državne moči vezano na podpis, to je pristanek odgovornega ministra, je jasno, da je s tem kralj kot predstavitelj državne suverenitete vezan na voljo večine ljudskega zastopstva. Ta volja se uveljavlja baš tudi tam, kjer je v takozvanih ustavnih monarhijah kralj v izvestnih svojih funkcijah postavljen izven njenega dosega: pri napovedi vojne in zaključenju miru, pri izvrševanju vrhovnega poveljstva nad oboroženo silo in celo pri izvrševanju milosti. Nobeden kraljev akt nima veljave niti se ne more izvršiti, ako ga ni

podpisal odgovorni minister, ki po principu parlamentarnega sistema ni nič drugega nego zastopnik parlamenta. Velike odločitve kakor je n. pr. napoved vojne so izrecno vezane na predhodno odobrenje parlamenta, izvzemši izredni slučaj direktne napada ali napovedi vojne s strani druge države, v katerem je izbruh vojne itak neodvisen od volje parlamenta. Isto načelo velja za mednarodne pogodbe. Tudi tu je njih ratifikacija odvisna od zaključka narodnega predstavništva, sklepanje pogodbe pa je itak v rokah odgovorne vlade. Izvzeti so čisto politični sporazumi: pogodbe torej, ki državi ne morejo naložiti nobenih trajnih obremenitev. V zmislu parlamentarnega sistema izključuje ustava možnost izločitve parlamenta za daljšo dobo. S pristankom parlamenta odnosno njegovih pooblaščenec, ministrov, sme sicer kralj parlament odgoditi in ga razpustiti, ali ustava določuje rok, v katerem ljudsko zastopstvo skoraj avtomatično zopet nadaljuje svoje delo. Ze iz teh podatkov je torej jasno razvidno, da je jugoslovanski kralj povsem nekaj drugega nego so bili vladarji starih predvojnih monarhij in reči moramo, da ima mnogo bolj omejene pravice, nego predsednik francoske republike, da o predsedniku Zedinjenih držav niti ne govorimo.

Ustavni načrt je osvojil dvodomni sistem. Mi smo iz praktičnih razlogov, ker se je treba izogniti vsakemu oviranju naglega in naprednega legislativnega dela za enodomno načelo. Ne vidimo pa posebne reakcionarstva v tem, ako se poleg zbornice poslancev postavi zborica senatorjev, z višjo kvalifikacijo svojih članov, pod pogojem, da se i ta zbornica voli na temelju splošne in enake volilne pravice. Dopuščamo tudi, da se konstruira senat kot nekaka gospodarska zbornica, akoravno ga je v tej obliki ravno težko spraviti v sklad demokratske ustave, (Avstrijanci ga imajo) kakor se nam zdi oblika, za katero se je odločila večina ministrskega sveta s stališča državnega edinstva pogrešna, ker ima sestava senata pokrajinsko obilježje. Glavno pa je, in to tudi ustavni načrt uveljavlja, da pripada v legislativni delu glavna in zadnja beseda vedno zbornici poslancev. Glede ustavnih garancij je osvojil vladni projekt splošno veljavna načela. Razširil pa jih je z važno določbo, ki daje državljanu pravico ne le pritožbe proti državnim in samoupravnim organom, temveč direktne tožbe proti tem organom pred rednimi sodišči.

To je na brzo roko nekaj splošno zanimivih konstatacij iz ustavnega projekta, ki pa po našem mnenju dovolj osvetljujejo gonjo pravega črnega reakcionarstva proti «reakcionarnim tendencam» bodoče jugoslovanske ustave.

Zimska žetev SLS.

(28. november 1920.)

Snop za snopom gre na voz, dosti za par suhih koz, mnogo, mnogo smo sejali, malo, malo smo nabrali. Komaj da je še tretjina! To je znamenje pogina. Zdaj za vso avtonomijo smo dobili polomijo. Kaj bo zdaj, oh, kaj bo zdaj — gremo vedno bolj nazaj! Zdaj voličke dajmo vpreči, naš voz morajo izvleči! vodimo jih za nosove in povzdignimo glasove da bo slišal svet naš ves: «zmagala» je SLS!

Dopisi.

Iz Škofje Loke. Velikanski poraz, ki ga je doživela klerikalna stranka pri volitvah v ustavotvorno skupščino, je škofovškemu dopisniku «Slovenca» popolnoma zmešal glavo. Glasilo SLS z dne 1. t. m. piše o veličastni zmagi klerikalcev v Škofji Loki in o velikem veselju, ki vlada zaradi tega v njihovih vrstah ter pravi, da je doslej «liberalna» Škofja Loka v velikanski večini prešla v tabor SLS. Mi jim sicer iz srca privoščimo to veselje in nimamo prav nič proti temu, da slavijo to veličastno «zmago» v katoliškem, sedaj iz sramu prekrščenem društvenem domu. Da pa pomoremo naivnemu dopisniku zopet do normalne treznosti in duševnega ravnotežja, mu povejmo sledeče: Na volišču je bilo oddanih 416 glasov. Med temi je bilo 95 volilcev iz občine Sora, ki je bila prideljena Škofji Loki. Izmed slednjih 95 volilcev je volilo 85 klerikalno, iz česar sledi, da so dobili klerikalci 141 in nasprotniki 181 glasov. Se ena taka zmaga, pa ste zmagani, kaj ne!? Garantujemo vam, da bodo do prihodnjih volitev izpregledali tudi oni nevedneži, ki so se potom misijonov, prižnic in spovednice pustili sedaj še ujeti na klerikalne limance. Tudi bivši župan Tomažev Pepe, zvest Šustersičev prijatelj, je poskusil pri zadnjih volitvah svojo zadnjo srečo. Prav na mojstrski način si je izposloval imenovanje čuvarjem za skrinjici SKS in SLS. Čeravno do zadnjega pristaja SKS, je čuval skrinjico SLS in zelo vneto agitiral zanjo celo med volitvami. Ta zagrizeni avstrofil, v narodnem oziru precej umazane preteklosti, niti sedaj ne jenja s protidržavnim rovanjem, ko mora že enkrat uvideti, da smo ujedinjeni z onimi Srbi, katerih med vojno ni mogel videti. Še vedno v njegovi gostilni ne čuješ drugega, nego neprestano hujskanje in zabavljanje proti Srbom in državi. Dobro bi bilo zanimati se malo bolj za pred- in medvojno delovanje tega

brezvestneža; stavimo glavo, da bi prišel na dan Vehovec št. 2. Ne zamerite nam torej, da se tudi mi malo veselimo te protiklerikalne zmag, ko vidimo, da niso pomagale niti cele trope faraonovih kobilic, ki so se vsule pred volitvami v podobah raznih fajmoštrov in kaplanov po naši dolini. Večina se ni dala ukloniti farovškimi lažnivimi obljubami, vsled česar lahko mirnim srcem zaključujemo, da je tudi pri nas klerikalizem končal.

Iz Viča. Državnozbornske volitve v naši občini so pokazale, da je za vedno odklenkalo farovski gospodi. Viški klerikalni petelini so neizmerno poparjeni, ker so tako sijajno pogoreli. Učitelj Petrič se kar ni mogel načuditi, da je dobila JDS 145 glasov, da si je videl na shodu pri Slamču samo 50 Sokolov in da si je poizkušal gospod čuvar SLS skrinjice Gorjup odzvati glasovanje demokratskim volilcem. Gospod učitelj so slabo videli, zato jim ne zamerimo (mogoče je tudi, da ne znajo več dobro šteti), gospod Gorjup so imeli pa smolo pri svojih poizkusih, zato pa nam gospoda nista mogla škoditi, da si je bila to njiju vroča žejja. Demokratje smo se pa čudili, kako da niso grmeli zvonovi in topovi iznad zvonika, ki bi oznanjali Viču, da so zmagali gospodje iz farovža in viški črnuhi. Bajne je padlo nekaj dežja na kanon, ki je bil vrh zvonika in zato Mrakov Francelj ni mogel vžgati mokrrega «pulfra». Le tako naprej gospoda, pri občinskih volitvah se pa spet vidimo. Gospoda patra Tavčarja pa vprašamo, zakaj ni imel časa razobesiti zastave za državni praznik; če je nimate, bomo pa zložili za novo. Da, da, klerikalci ste le takrat patrijotje, kadar vam nese.

Iz Moravč. To grmi raz prižnice in strela udarja na neposlušne farane, ki jih pošilja naš kanonik Bizjan. V nedeljo je bil zaradi volitev tako v ognju, da je pozabil prečitati vernikom evangelij Seveda, moral je priti zamorca, t. j. dokazovati, da klerikalci niso zakrivali vojne, kmetje so pa pri tem mrmraji: kdo pa drugi? Kanonik je mislil v prvi vrsti na sebe, saj cela fara ve, kak šusteršičev petoliznik je bil, kako je med vojno s solzami v očeh molil za «presvetlega cesarja» in «našo preljubo Avstrijo», na prižnici je pa agitiral za vojna posojila. Tudi ga jezi, da so mu samostojni izpodbili predsedniški stolček pri volitvah v podružnico «Kmet. družbe». Dobro bi bilo, ko bi se takim duhovnikom s «kancelparagrafom» zamašila usta, da ne bi s politiko izganjali ljudi iz cerkve, temveč oznanjali besedo božjo. Enak kot kanonik je tudi kaplan, ki se za verske reči nič ne briga, temveč samo agitira in ga nikdar doma ni, tudi ako ga kličejo k umirajočemu. S takim vedenjem bosta ta dva duhovnika odprla oči tudi najbolj zabitem svojim privrženecem. Moravska dolina je izza vojne lepo napredovala, kmetje so vedno bolj zavedni in prišel bo konec klerikalizma tudi pri nas. — Moravški kmet.

Moravska okolica. Kako so možje in fantje agitirali, ko se je bližala volitev. Zastonj je bila pot gospoda kaplana J. F. in gosp. A. R., pa tudi F. R. in J. U. Najbolj je seveda agitiral F. R., ko je mislil, da bo prišel za prestolonaslednika vrtarja sv. Petra, (skušnjo je namreč že delal v moravški kaplaniji pri volitvah). Res je, da je na visokem hribu, pa vseeno ne bo te časti dosegel. Dr. tijski župan se je tudi bal nasprotnikov, zato jih tudi ni skoro nič v volilni imenik vpisal, svoje stranke pa g. župan F. T. ni pozabil niti

enega, ker je dobro vedel, da bodo trobili vsi v farovski rog. J. U. je tudi glava osivela samih skrbj, bo li prišel s pomočjo SLS na županški stolček ali ne. Še ponoči ni imel počitka; vedno je hodil in agitiral, fantje in možje, le z nami, vse bo pri nas, skoro nebesa na zemlji. J. F. od Sv. Miklavža je tudi skoro noče obrabil, samo da bi ne dobili SKS-liberalci, on je bil pa bolj slaboten, ker je bil samec v občini in je moral vsem hišam v okolici kljube osnažiti. Trud vseh je bil zastonj, nič jim ni Miklavž prinesel, ker so bili še premalo pridni. Ne more se popisati, kako so se trudili ti možje, a kaj so dosegli? Nič!

G. G.

Gospodarstvo.

Naše sladkorne tovarne in cene sladkorja.

Ze dolgo časa se pogaja finančno ministrstvo v Beogradu s tovarnarji sladkorne industrije za ustanovitev sindikata, ki bi imel nalogo, da prevzame sladkorni pridelek vseh naših tovarn, kj bo znašal po dosedanjih cenitvah približno 3000 vagonov sladkorja. Ker pa ta množina ne zadostuje za celo leto, ampak približno samo za polovico, se bo moralo uvoziti še približno 3000 vagonov sladkorja. Tudi ta uvoz bi imel preskrbeti dotični sindikat. Na ta način hoče ministrstvo ustvariti predpogoje za *monopoliziranje sladkorja*.

Kar se tiče monopoliziranja, smo mi že zavzeli svoje stališče. Izrekli smo se proti državnemu monopolu zlasti, ker naša današnja državna administracija ni sposobna voditi dalekosežnih gospodarskih poslov. Ako hočemo priti do urejenih razmer, mora vlada tudi one gospodarske posle, ki jih je prevzela ob prevratu, likvidirati in se omejiti samo na kontrolo.

Monopol sladkorja se ne more primerjati z drugimi monopoli, n. pr. z monopolom tobaka. Pri tobaku so stroški za nabavo sirovin in za predelavanje jako majhni v primeri s prodajalno ceno. Država dobi petkrat ali desetkrat več, kakor jo stane produkcija nekaterih vrst tobačnih izdelkov. Pri sladkorju pa je stvar popolnoma drugačna, kajti tukaj ne more zahtevati država, da bi se sladkor prodajal petkrat dražje kakor znašajo produktivni stroški, ampak mora gledati v prvi vrsti na to, da se *produktivni stroški zmanjšajo*. Naša administracija in sploh vse državne administracije so pa nesposobne, da bi zmanjšale produktivne stroške.

Poglejmo si, koliko znašajo produktivni stroški ene izmed največjih sladkornih tovarn in na koliko se je določila začasna cena sladkorja! Imamo tovarno, ki bo letos predelala približno 3000 vagonov sladkorne repe. Za sladkorno repo ima plačati tovarna 4500 K za vagon, torej skupno 13½ milijona kron. Tovarna porabi približno 1000 vagonov premoga ter plača 10.000 K za vagon, skupaj torej 10 milijonov kron. Vsi drugi izdatki za delavce, uradništvo, za različne kemikalije in druge produkcijske potrebsčine znašajo preko 30 milijonov kron. Produktivni stroški za predelavo 3000 vagonov sladkorne pese znašajo torej maksimalno okroglih 53 milijonov kron.

Koliko sladkorne vsebine ima letošnja pesa, ni sicer še končno ugotovljeno, provizorni poskusj pa so izkazali, da vsebuje letošnja repa 14 % sladkorja. Iz previdnosti vzemimo samo 13 %. Pri 3000 vagonov pese se bo torej dobilo 390 vagonov sladkorja. Kakor čujemo, je ministrstvo dovolilo sladkornim tovarnam, da smejo zahtevati za sladkor 32 K za kg, tako da bo ta tovarna dobila za sladkor 124.8 milijonov kron. Ker znašajo produktivni stroški okroglih 53 milijonov kron, bo tovarna *profitirala preko 70 milijonov kron*.

Iz tega se vidi, da hočejo sladkorne tovarne doseči ogromne dobičke na račun konsumentov. Medtem ko znašajo produktivni stroški približno 14 K za

kg sladkorja, zahtevajo tovarne nič manj kakor 32 K. Tovarnarji se ne morejo sklicevati niti na svetovne cene, da bi upravičili svoje zahteve. Poročali smo že, da na svetovnem trgu pada cena sladkorja in kakor nam javljajo, se zdaj ponuja sladkor v Trstu po 4½ lir, to je po cirka 24 K za kg. V New Yorku notira sladkor 5-72 centov za funt (453 g), to je po sedanjem kurzu dolarja 17.60 K za kg. Zahteve naših sladkornih tovarn so torej previsoke in dolžnost vlade bo, da bo našim domačim tovarnam odvzela sladkor po mnogo nižjih cenah, nikakor pa po 32 K za kg.

= *Tvornica za šumeča vina v Mariboru.* Neka hrvatska družba namerava ustanoviti v Mariboru tvornico za šumeča vina, Udeležena je tudi neka zagrebška banka.

= *Žito za Belgijo.* Belgijska vlada je sklenila z našo vlado pogodbo glede izvoza žita, Količina kontingenta bo beograjska vlada odločevala od časa do časa.

Politični pregled.

Volitve v konstituanto so rodile — kakor se zdi —

revolucijo v klerikalni stranki,

ki je šla v volilni boj z geslom: avtonomija, voditelj stranke, dr. Korošec, pa menda popolnoma pozablja na to in je privolil v vladni ustavni načrt, po katerem bo država tako urejena, da bo vsa zakonodajna osredotočena v beograjskem parlamentu. Sicer se je dr. Korošec izjavil v ministrskem svetu za avtonomijo Slovenije, ali ko je videl, da nasprotujejo avtonomijam vsi drugi ministri, je tudi dr. Korošec lepo utihnil in se ne pbečuje več za avtonomijo. To je klerikalce tako razkačilo, da je nastala v stranki prava revolucija, za katero se še ne ve, kako bo končala. Predvsem je vprašanje, ali se je dr. Korošec v resnici odpovedal avtonomiji, ali se je pa samo potuhnil, da ne bi bil primoran takoj zapustiti ministrskega stolčka, v konstituenti bi pa potem nastopil za avtonomijo. Ako se je dr. Korošec odpovedal avtonomiji resnično, brez vsakih zahrbtnih namenov, potem je pa vprašanje, ali mu bodo ostali klerikalni poslanci sledili v tem, ali ga pa v tem slučaju zapustijo vsi, ali samo nekateri. To se bo videlo v par dneh, saj

konstituanta se sestane že pojutrajšnjim

in potem se bo kmalu videlo, na katero stran se obrnejo posamezne stranke. Za sedaj se lahko trdi z neko gotovostjo, da bodo za ustavni načrt, kakor ga predlaga vlada, naslednje stranke: demokrati, radikalci in kmetške stranke iz Srbije, Bosne in najbrže tudi Slovenije. To bi že bila nadpolovična večina, kateri se gotovo pridruži še kaka manjša skupina in ako se ne zgodi kaj posebnega, bo vladin ustavni načrt dobil v konstituenti potrebno večino.

Dogodki zadnjih dni so pokazali, da bo najtežji problem za konstituanto

pojav Radičeve stranke,

ki prihaja v konstituanto v dosti močnem številu — okoli 50 poslancev — in ki se dela, kakor da bi sploh ne priznavala obstoja Jugoslavije, temveč stoji na stališču, da Jugoslavijo treba šele ustvariti, pa samo v slučaju, če se bo upoštevalo stališče te stranke, ki je pa tako, da ga nihče ne more priznati za pravnega in sprejemljivega, ker ono, kar ta stranka zahteva, diši močno po anarhiji, ali vsaj po boljše vizmu in ako se je dal po Radiču zapeljati velik del hrvatskih kmetov, se ne bo

dala zapeljati vsa država. Sicer pa je Radič znan zaradi svoje nestanovitnosti in morda tudi zdaj v zadnjem hipu spremeni svoje nazore o državi in njeni ureditvi, ker stalnih nazorov ta čudni politik nikdar ni imel in žalostno znamenje za politično zrelost hrvatskega kmeta je, da po svoji večini sledi temu nestanovitnemu človeku, ki takorekoč vsak dan menja svoje nazore. Za časa vojne je Radič v pesmih poveličeval Habsburgovce, danes je pa — republikanec! Iz tega se najbolj vidi njegova nestanovitnost, nedoslednost in — neresnost.

Z Italijo smo se sporazumeli zaradi mej, ampak sedaj se

Italija ne more sporazumeti z d'Annunzijem,

ki se še vedno nahaja na Reki in zahteva razširjenje reške države — na naš račun, seveda, ker zahteva združitev Sušaka, pristanišča Baroš in otokov Krka in Raba, torej nam prisojenih krajev, z Reko! Italijanska vlada nima mende ne moči in tudi ne volje ukrotiti d'Annunzija in ga prisiliti, da bi spoštoval pogodbe, ki jih je ona podpisala. Težko je prerokovati, kako se bo rešila ta zadeva med italijansko vlado in d'Annunzijem, ker se še danes ne ve, ali dela d'Annunzio res vse te neumnosti na svojo pest, ali pa po tajnih navodilih italijanske vlade, ki se poslužuje d'Annunzija samo kot orodja v zasledovanju svojih neodkritih, zahrbtnih ciljev, kar je še najbolj verjetno. Zaradi takega zahrbtnega vedenja italijanske vlade je veliko vprašanje, ako se rapalski dogovor med našo državo in Italijo sploh izvrši in kdaj pride med nami in Italijani do končne ureditve mej.

Bolgari v zadnjem času veliko govorijo o tem, da si želijo dobrih odnosajev z Jugoslavijo. To bi bilo v njihovem in našem interesu, ampak prišlo se ne bo do dobrih odnosajev med nami, dokler se bo iz Sofije vršila

bolgarska propaganda v Macedoniji

in ravno na tej propagandi se v zadnjem času dela s pridnostjo, ki bi bila vredna boljše stvari. Sicer se s tem pečajo v prvi vrsti razni macedonski komiteti, s katerimi bolgarska vlada nima nič skupnega, ampak vlada bi morala bolj skrbno gledati na prste tem komitetom, ki so Bolgarski že dosti škodovali in ji bodo škodovali tudi zdaj, ako se bodo vmešavali v macedonske razmere.

Razvoj dogodkov na Grškem je tak, kakor se je moglo pričakovati in

Kralj Konstantin se vrne na grški prestol

navzlic temu, da temu nasprotujejo ravno one velike sile, katerim edinim se imajo Grki zahvaliti, da je njihova poprej majhna državnica čez noč in brez grških zaslug postala velika in močna. V gotovem oziru je ta odločnost grškega naroda občudovanja vredna, ker velikih sil pravzaprav nič ne briga koga hočejo Grki posaditi na svoj kraljevi prestol. Tukaj je ententa vsaj enkrat dobila primerno in zaslužno lekcijo, da ni dobro vmešavati se v notranje razmere drugih narodov in držav. Ampak politična nikakor ni ta grška odločnost, ker ententa ima dovolj moči zelo škodovati Grčiji in se nad njo maščevati. Ona bo to gotovo tudi storila in Grki bodo še sprevideli, da niso prav storili, ko so tako očitno obrnili hrbet onim, katerim se imajo zahvaliti za vse in pokazali tako očitno svoje simpatije premagani Nemčiji!

Novosti.

* **Pristaši JDS v Ljubljani**, ki so bili izpuščeni iz volilnega imenika, da niso mogli voliti pri volitvah v ustavotvorno skupščino, naj se blagovolijo zgledati v tajništvu JDS, Narodni dom, I. nadstropje.

* **Kraljeva in regentova zahvala.** Regent je o priliki proslave dveletnice narodnega ujedinjenja sprejel mnogobrojne čestitke od vseh strani. Vsa naša predstavništva v inozemstvu ter vojne oblasti v državi, kakor tudi neobičajno mnogo korporacij in privatnih oseb je dne 2. t. m. poslalo kralju Petru in regentu Aleksandru izraze zvestobe ter pri tem izrazilo najboljše želje za bodočnost naroda. Po najvišjem nalogu se predsednik ministrskega sveta v imenu kralja in kraljeviča namestnika zahvaljuje za izraze ljubezni in udanosti in za vse patriotične želje za napredek našega naroda.

* **Poljske čestitke k ujedinjenju.** Poljski generalni konzulat v Zagrebu je od združenja vseh poljskih akademskih društev prejel nastopno brzojavko: Ob drugi obletnici zedinjenja jugoslovenskega naroda v svobodni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, pošilja skupščina zveze poljske omladine in centralni odbor filaretskih društev kot reprezentanti celokupne poljske mladosti jugoslovenski mladeži srčne bratske pozdrave. Po dolgoletni borbi za obstanek in neodvisnost je poljska mladina začela mirno delo za zgradbo svobodne domovine, ki jo vodijo velika načela Mickiewicza: ljubezni, pravice in dela. Vedoč, da isti cilji in želje vodijo tudi jugoslovensko mladino, da bo tudi ona napela vse sile za narodno delo, našo skupno slovensko idejo in prospeh vsega človeštva, pošiljamo bratski pozdrav in želje, da bi bila bodočnost čim najboljša. Živela Jugoslavija! Živela jugoslovenska mladina!

* **Pozdrav Jugoslaviji k drugi obletnici.** „Nar. Listi“ prinašajo lepo pesem J. Peliška, ki je bila zložena za „jugoslovenski večer praškega Sokola“. Pesnik se spominja naših bojev in pravi: Usoda bila nam dana je enaka, v istih sanjah gledali smo v daljave, ob enem s teboj sem sovražil, ob enem s teboj ljubil sem Slabel sem, ko si omagoval na poti in padal sem, če pal si ti. Bil sem zaveznik tvoj ne tekmeč, svobodo tvojo slavim zdaj. Hvaležen sem za vsako rano, ki rablji z njo so združili nas; bratsko gladim tvoje čelo, s trnjevo krono ranjeno. S teboj sem, ko pohlepna zloba sovražnikov ti trga tla: v Koroško bolest moja gleda in na lazurno tvojo Adrijo...

* **Prestolonaslednikov rojstni dan državni praznik.** Vsled sklepa ministrskega sveta je rojstni dan prestolonaslednika Aleksandra, ki pade na petek dne 17. decembra, proglašen za državni praznik in se praznuje po običajnem ceremonijalu, ki je predpisan za državne praznike. V Jugoslaviji imamo sedaj pet državnih praznikov, in sicer: dan sv. Cirila in Metoda (24. maja), Vidov dan (28. junija), rojstni dan kralja Petra (12. junija), dan narodnega ujedinjenja (1. decembra) in rojstni dan kraljeviča Aleksandra (17. decembra).

* **Kako so volili v Spitaliču.** Župnik v Spitaliču je dal prirediti tik pred volitvami klerikalno zabavo v prostorih, kjer so se vršile 28. nov. volitve. Zato so namestili v lokalu križ in kip Madone. Vse je ostalo tako tudi za dan volitev. Ob 6. uri zjutraj je mož po maši pozval vse vernike, da pokleknejo in prosijo Boga za srečen izid volitev. Potem pa je zbral vse volilce in jih v procesiji peljal na volišče. Ko so vsi storili naloženo dolžnost, je župnik nabrusil pete in tekal od vasi do vasi, od hiše do hiše, da poišče vse nepokorne tiče, ki so se obotavljali.

* **Cerkev in politika.** Glasilo „samostojnih“ poziva vse svoje pristaje, da mu sporočijo vse zlorabe cerkve in prižnic v svrhu volilne agitacije in pravi: Naše cerkve so last naroda.

Postavili so jih naši očetje Bogu v čast in narodu v duševno tolažbo. Cerkev niso za sbesnelega politika, ki je pozabil, da je duhoven ter postal služabnik umazane steankarske politike. Tudi niso cerkve za to, da se sejeta v njih dražba in prepir med občane. Vedeti hočemo, ali dela kakšen tak zdražbar vse to iz lastnega nagiba ali pa na ukaz svojih predstojnikov. Ako se vsi odzovejo temu pozivu, bo uredništvo strnelo nad gradivom, ki mu bo doposlano iz vseh slovenskih župnij.

* **Pritožba starišev.** Iz Maribora nam pišejo: Kako skrbe Vrstovškovi klerikalni organi za šolsko mladino, dokazuje najbolj dejstvo, da so nekatere šole kljub ostrim deloma še popolnoma nezakurjene, deloma pa premalo, tako da se je prehladilo, oziroma zbolelo že nešteto otrok. Stariši so tako nejevoljni, da resno razmišljajo, vspričo te malomarnosti še pošiljati svoje otroke v šolo.

* **Bolgari se še niso spametovali.** Iz Sofije javljajo: Dne 22. novembra so Bolgari v Sofiji demonstrativno slavili svojo zmago nad Srbi leta 1885. Sofijsko podčastniško združenje „Gurguljata“ (višina v postojankah pri Slivnici) je z godbo in zastavami manifestiralo po ulicah. Ob enem javljajo o živahnem delovanju makedonske organizacije na Bolgarskem. Ta organizacija namerava v kratkem odposlati v Makedonijo svoje čete in agitatorje in enemu oddelku agitatorjev, pod vodstvom Krčeva, se je baje posrečilo prekoračiti mejo. Bolgari bi pač imeli pametnejšega dela kot izzivati po nepotrebnem sosede.

* **Kovan drobiž v prometu.** Kakor poroča „Pravda“, je prispela v Beograd prva partija niklenega drobiža po 5, 10 in 25 par v skupnem znesku 30 milijonov dinarjev, ki pride takoj v promet. „Službene Novine“ bodo v eni prihodnjih števil objavile ukaz, s katerim se ta drobiž proglašajo za državni novec.

* **Naseljevanje v Zedinjenih državah prepovedano.** Parlament Zedinjenih držav severne Amerike je sprejel zakonski načrt, ki za dobo dveh let prepoveduje naseljevanje v Zedinjenih državah. V tej dobi zamorejo se v Zedinjenih državah stalno naseliti samo stariši in ostali rodbinski člani ameriških državljanov in takih strank, ki hočejo postati ameriški državljanji. Dijaški, ki se vpišejo na kaki ameriški univerzi, morajo, ko dovršijo študije, zapustiti deželo. Tudi Kanada je prepovedala naselitev vsem onim, ki ne prinesejo s seboj vsaj 250 dolarjev, jbitelj pa vsaj 150 dolarjev za vsakega člana, ki je dovršil 18. leto, oziroma 50 dolarjev za otroke do 18. leta.

* **Grozen zločin na vlaku.** Na vlaku, ki je vozil v Soboto ponoči med Subotico in Bajo, je izginil strojevodja. Policijska preiskava je dognala, da so strojevodjo vrgli v ogenj kotla železniškega stroja. Trije kurjači so bili takoj aretirani. Vzrok groznega zločina je baje maščevanje.

* **Nadebudna mladina.** Velesovo, znamenita božja pot, je vas pri Kranju, kjer si mladi fantje izkazujejo ljubezen s koli in železnimi drogi. Komaj dorasla fantiča Andrej Ahčin in Andrej Maček sta iz ljubosumnosti napadla na domačem vrtu pri hiši sina Janeza Petriča ter ga z železnim drogrom težko ranila na glavi. Danes dopoldne so ga pripeljali v deželno bolnico.

* **Sin ustrelil očeta.** Poroča se nam: Dne 6. decembra popoldne je med posestnikom Spendalom v Velikih Kompoljah pri Muljavi in njegovim sinom Jožefom nastal prepir. Sin je pograbil revolver ter svojega očeta ustrelil tako nesrečno v trebuh, da je le-ta še isti večer umrl. Posestnik Spendal se je šele pred kratkim vrnil iz Amerike in se je kot vdovec nameraval oženiti, sin, ki se je vrnil od vojakov, pa bi bil rad prevzel očetovo posestvo. V pijanosti je vsled tega prišlo do prepira, ki je zahteval krvavo žrtev. Mladi Spendal je bil aretiran in izročen sodišču.

Demokratskim volilcem v ljubljanskem okrožju.

Dolžan sem Vam izreči iskreno zahvalo, da se svoje glasove naklonili listi, ki sem ji bil jaz nosilec. Stori bom svojo dolžnost napram jugoslovenskemu narodu in državi, kakor tudi napram svojemu okrožju do skrajnosti svojih moči.

Program naše stranke je znan in mi ni treba ponavljati, da se bom po njem ravnal v vsem svojem delu.

Ker uvidevam, da bo državi v največjo korist, če se povzdigne naš *kmetski stan*, bom v prvi vrsti zastopal njegove interese. Pri tem pa ne bom niti trenutek izgubil iz vida, da je od povzdige naše industrije, obrti in trgovine zavisna usoda zlasti naše ožje domovine, ki se more le tem potom odpreti pot do novih dohodkov. Naša mesta in trgi, in v njih bivajoči sloji ter industrijska središča

potrebujejo krepke pomoči, da se razvijejo.

V stvareh obče narodnega značaja, kjer gre za koristi splošnosti, brez razlike stanov vabim vsakogar, ki je dobrih misli, da se z zaupanjem obrača na me. V stvareh deloma ali povsem osebnega značaja se naj izvolijo somišljeniki na strankine poslance obračati le preko naše politične organizacije. Pri tem bom v okviru splošne dolžnosti prav posebno rad v stiku z občinami, ki so me v velikem številu počastile s svojim zaupanjem.

Zlasti dobrodošla so verodostojna poročila, ki nam omogočajo učinkovito kontrolo javne uprave.

V Ljubljani, dne 6. dec. 1920

Dr. Gregor Žerjav,

poslanec na ustavotvorni skupščini.

Krvavi boji s komunisti v Pragi.

Praga, 9. dec. ob 10. zv. (Izv.) Delavski dom v Pragi je v trenutku pozorišče krvavih bojev, kakor znano, je zahtevalo sodišče od komunistov, da ga izroče večinskim socialistom, čemer pa so se komunisti odločno uprli in izjavili, da ga bodo branili do skrajnosti. Danes zvečer je popolnoma nepričakovano prišla pred Delavski dom policija z orožniki z namenom, da ga zasede s silo in pripomore tako razsodbi do veljave. Komunisti — okoli 50 po številu — ki so bili v hiši in bili obveščeni o prihajanju policije in orožništva, so se zabarikadirali in sprejeli došlece s kamenjem. Razvil se je boj, tekem katerega sta bila dva orožnika težko ranjena, dočim število žrtev komunistov še ni znano. Končno je policija skupno z orožniki zavzela Delavski dom z naskokom. Takoj, ko se je raznesla po mestu vest o dogodkih pred Delavskim domom, so delavske mase, posebno iz Žižkova, pričele drveti v notranje mesto, hiteč ogroženim tovarišem na pomoč. Trenotno je z

orožniki ojačena policija še vedno kos navalu. Koliko časa bo to trajalo, pa se ne ve. V poznih večernih urah je vrh tega prispela v Prago vest, da se je iz Kladna več sto rudarjev s posebnim vlakom odpeljalo v Prago, kjer pa so bili ustavljeni tik pred mestom in skušajo priti sedaj v mesto peš ali pa z avtomobili.

Iz Kladna se javlja, da so se z ozirom na dogodke v Pragi takoj zbrali zaupniki tamkajšnjega delavstva in sklenili proglašiti splošno rudarsko stavko. Odposlali so še tekom večera tozadeven avizo v Moravsko Ostravo in Mosty. Splošna rudarska stavka se prične jutri.

Praga, 9. decembra, ob 11. uri zvečer. (Izvirno). Ravnokar je slišati izpred Delavskega doma streljanje pušk. V mestu vlada mrzlična razburjenost.

Praga, 10. decembra, ob pol 1. uri je policija z veliko atako razgnala množico. Mnogo ranjenih. Moravska Ostrava je odklonila štrajk.

Odmevi Radičeve skupščine. Sprememba režima na Hrvatskem.

Beograd, 9. dec. (Izv.) Ministrski svet je imel danes dopoldne sejo, na kateri se je razpravljalo o včerajšnjih dogodkih v Zagrebu in o konsekvencah, ki se vsiljujejo odgovornim državnikom z ozirom na posledice, ki jih je rodil dosedanj hrvatski režim. Velika večina ministrskega sveta se strinja v tem, da je v hrvatski upravi potrebna takojšnja korenita remedura. Odstop bana Laginje je sklenjena stvar. Išče se naslednik, ki nudi dovolj garancij, da bo s trezno in večšo roko obvladal situacijo. Imenovanje novega bana se bo izvršilo najbrž že v jutrišnji ministrski seji. Pooblaščen od glavnega odbora demokratske stranke so izjavili demokratski ministri, da odklanjajo vsako odgovornost, ako se odlašajo z razčiščenjem situacije in prepusti vso deželo nevesčim rokam sedanjega bana.

Beograd, 9. decembra. (Izv.) V radikalnih političnih krogih se je imenovalo kot naslednika dr. Laginje ime nekdanjega bana dr. Mihalovića, a ta kandidatura je takoj propadla. Mihalovića namreč ne smatrajo za dovolj sposobnega in energičnega, da bi v teh resnih časih sedel na tako važnem mestu. V ospredju stoji sedaj oseba znanega zagrebskega učenjaka, ki bi bil za vse stranke akceptabel.

Beograd, 9. dec. (Izv.) Ves Beograd razpravlja danes samo o dogodkih v Zagrebu. Dočim nekateri

zahtevajo, naj nastopi vlada z energičnimi sredstvi proti Radiću, Drinkoviću in Kovačeviću, stoje drugi na stališču, naj vlada dovoli Radiću da zavlada v onih krajih, ki so se izjavili zanj in da naj proglašijo seljačko republiko. V političnih beograjskih krogih vlada veliko nezadovoljstvo z banom in obema ministroma zajednice, katerim se očita, da so soodgovorni za položaj na Hrvatskem, češ da so namenoma naporno obveščali vlado. Danes ob 10. uri dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, ki je razpravljala o položaju na Hrvatskem.

Zagreb, 9. dec. (Izv.) Vsi današnji listi so bili zaradi poročil o Radićevem kongresu zaplenjeni. Zaplenjeni so bili posebno oni deli Radićevega govora, kjer govori o pravu naroda na revolucijo in grozi z ostrimi kroglicami. V «Riječi» je zaplenjen iz uvodnika oni del, kjer se parafrazirajo zaključki Radićevega kongresa.

Novi predsednik avstrijske republike.

Dunaj, 9. decembra. (Izv.) Danes ob pol 5. uri pop. se je nadaljevala včeraj pozno zvečer prekinjena seja Bundesversammlung za volitev Bundesprezidenta. Vršilo se je pomensko glasovanje. Zborniški pred-

sednik dr. Weiskirchner je po izvršitvi skrutinija izjavil, da so od 217 oddanih glasov 3 neveljavni. Večina znaša torej 108 glasov. Za Bundesprezidenta je bil izvoljen dr. Mihael Hainisch s 129 glasovi krščanskih socialcev in Vsenemcev, socialni demokrat Seitz pa je dobil 85 glasov.

Novi avstrijski Bundesprezident, dr. Mihael Hainisch, je bil rojen 1.1858. v Aue pri Glognitzu kot sin tvorniškega ravnatelja. Juridične študije je absolviral deloma na Dunaju, deloma v Lipskem, nakar je poslušal v Berlinu znamen. narod. ekonoma Wagnerja in Schmollerja. Pozneje je stopil k avstrijski finančni prokuraturi, odkoder je bil poklican v naučno ministrstvo, katero pa je radi očesne bolezni zapustil. Od marca 1918 je član upravnega sveta avstro-ogrške banke. Dr. Hainisch se politično ni nikdar udeleževal. Pripada meščanskim demokratičnim krogom s precej nacionalnim obilježjem.

Zavlačevanje v Beogradu.

Beograd, 9. dec. (Izv.) Včeraj in danes so prispeli semkaj že skoro vsi poslanci. Poslanski klubi imajo svoje seje v novi zgradbi parlamenta. Demokratska zajednica ima svojo prvo sejo v petek dopoldne.

Beograd, 9. dec. (Izv.) Radikalni klub je imel danes plenarno sejo, na kateri je bilo sklenjeno, da se z ozirom na nerazjasnjeno situacijo pogajanja glede koalicije z drugimi strankami odložijo. Ta sklep se utemeljuje predvsem z dogodki na Hrvatskem; gotovo pa je, da igra veliko vlogo dejstvo, da je radikalni klub po številu slabši, kar mu onemogoča prevzeti vodilno vlogo. V toku so pogajanja, da se pridobijo za vstop v klub trije muslimani iz Makedonije, da bi tako radikali bili jačji od demokratov. Situacijo v radikalnih vrstah popolnoma obvladuje Pašić. Z njim sta od ministrov Ninčić in Marković, medtem ko se proti zopetnemu vstopu ministrov Trifkovića in Jovanovića v vlado pojavlja odpor. V demokratskem klubu, ki je imel danes konferenco, vlada ogorčenje proti zavlačevanju vse situacije in se označuje kot velika hiba, da vlada ni že predala ostavke, temveč da se hoče šele po sestanku konstituante umakniti s pozorišča.

Zagreb, 9. decembra. „Hrvat“ poroča, da je bil v torek politični sestanek zagrebske organizacije hrvatske zajednice, na katerem so razpravljali o nadaljnjem postopanju stranke. Z ozirom na zahtevo, da se mora v konstituenti položiti prisega, so sklenili, da bodo šli poslanci hrvatske zajednice v Beograd in tam delali na to, da se taka odredba odstrani iz poslovnika. Načrt ustave so soglasno odklonili.

Beograd, 9. decembra. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih se pričakuje za jutri demisija obeh zajedničarskih ministrov, dr. Drinkovića in dr. Kovačevića.

Beograd, 9. decembra. (Izv.) Po zanesljivih informacijah so Radičevići sklenili, da v decembru ne pridejo v konstituento.

Pogajanja z Avstrijo.

Beograd, 9. dec. (Izv.) Z ozirom na vesti, da se pričuo v najkrajšem času pogajanja z Avstrijo zaradi

ukinjenja sekvestrov je poslanec doktor Zerjav danes intervenciral v ministrstvu zunanjih zadev in ministrstvu pravde. Avstrija je, kakor smo že poročali, urgirala razveljavljenje sekvestrov v zvezi z oprostivjo jugoslovanskih depojev v Avstriji. Poslanec Zerjav je zahteval, da se k pogajanjem z Dunajem pritegnejo zastopniki slovenskih in hrvatskih interesentov.

Avstrija pred katastrofo.

Dunaj, 9. decembra. Pri zveznem kancelarju dr. Mayrju je bil danes razgovor s funkcionarji Anglije, Francije, Italije in Zedinjenih držav. Zvezni kancelar je naglašal hudo finančno in prehranjevalno krizo Avstrije. Minister za prehrano dr. Grünberger je naznanil, da je neobhodno potreben nakup 60.000 ton ameriškega žita in financiranje tega nakupa. Finančni minister dr. Grimm je obrazložil finančne razmere. Zvezni kancelar dr. Mayr je izvajal po izjavah resortnih ministrov, da more vlada nositi odgovornost za poslovanje v sedanji hudi krizi le tedaj, ako bo pravočasno dobila kredite, ki jih je predlagala reparacijska komisija. Poslaniki so obljubili, da bodo svojim vladam sporočili prošnjo zveznega kancelarja za pospešitev akcije.

Rešitev reškega vprašanja odložena.

Rim, 9. dec. (Izv.) «Agenzia Stefani» javlja: Po konferenci, ki jo je imel predsednik vlade Giolitti s parlamentarci, ki so šli iz lastnega nagiba na Reko, je vlada svoje stališče v reškem vprašanju formulirala v sledečih točkah: 1.) Italijanska vlada se ne more pogajati z d'Annunzijem, predno ni ratificirana rapalska pogodba. 2.) Vlada ne more poprej priznati italijanske regence Kvarnera, dokler se ne izvede določba rapalske pogodbe, ki vsebuje samostojnost reške države. 3.) Ako tudi bi se mogel dobiti zakonit način, da stopi vlada v pogajanja z reško državo, vendar italijanska vlada tega ne more storiti, ker jo v tem ovira neprestano sovražno nastopanje in akti nediscipline od strani reške komande proti italijanski državi.

Rim, 9. decembra. (Izv.) Včeraj popoldne je sprejel predsednik vlade, Giolitti, parlamentarce, ki so se vrnili iz Reke in mu predložili poročilo o svojem potovanju. Giolitti je vzel poročilo na znanje in izjavil, da se bo rešitev reškega vprašanja končno javno razpravljala ko sklene senat ratifikacijo rapalske pogodbe. Nadalje je izjavil Giolitti, da mora Italija podzeti odločilne korake proti d'Annunziu, da ne sme v nobenem vprašanju popustiti, ker kar dela Italija, dela v sporazumu z ostalimi zavezniki. Predsednik vlade je ostro obsojal postopanje reške vlade, ki je zaplenila nekaj italijanskih trgovskih ladij in s tem dosegla, da tuje države ne dovoljujejo svojim ladjam dostopa v Jadransko morje, grajal je upor na obeh torpedovkah in rekel, da na tak način gubi zaupanje v mornarico. Kar se tiče otokov je stvar ta: Italija je zasedla otok po naročilu entente, da jih v primernem času izroči Jugoslaviji; to se bo tudi zgodilo, ker to zahteva čast in ugled Italije. Na opombo, da deli Reko od Sušaka samo reka Rečina, je smehljaje odvrnil Giolitti: „Koliko in še nenaravnih mej imamo na svetu!“ Ko so poslanci še enkrat ponovili proš-

njo, da naj se vlada začne pogajati z d'Annunzijem, je Giolitti odločno odgovoril: „Tu ne moremo storiti prav ničesar! Dokler ni ratificiran rapalski ugovor, ne moremo drugega, nego razpravljati s pomočjo generala Caviglie, ki je v tem vprašanju predstavnik italijanske vlade.“ Odločne besede predsednika vlade so jako neugodno vplivale na javnost. Nacionalistični listi ga ostro napadajo, a zmernejše časopise odobrava njegovo postopanje in ugotavlja, da je sedaj potrebna na vladi železna roka, ker bi se sicer ponavljali na suhem in na morju slučajji Bronzetti. Parlamentarna skupina „Obnova“ ni vzela na znanje Giolitti-jevega odgovora, ker se z odlogovlačenjem reške vprašanje vedno bolj komplicira in postaja vedno nevarnejše. Klub je nadalje sklenil, da stopi v zvezo z enim članom vlade, da povede novo akcijo za rešitev reškega vprašanja.

Bombni atentat na romunski senat.

Dunaj, 9. decembra. (Izv.) Korespondenca Damian poroča iz Bukarešte: Med včerajšnjo sejo rumunskega senata je bil izvršen bombni atentat. Pri eksploziji sta bila ubita škof Demeter Radu in minister Crezeanu, težko ranjen pa škofa Ciorogieru in Nifon, senatorja Spiru in Gevegetu, general Coanda in minister Valianu.

Kako se tihotapijo milijoni.

Carinski organi v Ljubljani so pršli na sled dobro organizirani družbi tihotapcev z valutami, ki se večinoma tihotapijo v Italijo. Glavno blago so ameriški dolarji. Pomanjkanje carinskega osobja pri obmejnih carinarnicah, zlasti pa močnih obmejnih straž, silno olajšuje to tihotapstvo.

Glavna pota tihotapcev grede čez Ljubljano in Logatec, v zadnjem času pa tudi čez Bakar in Sušak. Tihotapci se zadnje čase več ne vozijo v ekspresih in brzovlakih, ker je v njih kontrola stroga. Vozijo se z izvoščeki in avtomobili do Vrhnike, od tu pa izginejo po gozdnih potih in stezah v Logatec. Seveda plačujejo zanesljive vodnike z velikimi vsotami. Tudi drugi, od demarkacijske črte oddaljenejši kraji, so zanje zelo ugodni, ker ni zadostnih straž.

Glavna carinarnica v Borovnici in njena ekspozičura na Verdu sta nedavno izsledili celo tihotapsko organizacijo, ki sega preko Ljubljane doli v Bosno in Dalmacijo. Milijoni in milijoni so preko te organizacije zbežali iz Jugoslavije in samo v enem slučaju je ugotovljeno iztihotapjenje 125.000 dolarjev in poldrugega milijona lir.

Borovniška in ljubljanska carinarnica sta poslali o tem obširna

poročila na centralne oblasti v Beogradu; preiskave se v obširnem slogu nadaljujejo.

Središče tihotapstva tvorijo trgovci Alkalay iz Zagreba in Kabilijo iz Sarajeva. Tihotapskemu «poverjeniku» Finziju iz Sarajeva so zaplenili v Ljubljani ameriških dolarjev v vrednosti okrog 5 milijonov kron. Zagrebčanu Fleischbacherju so pred par dnevi vzeli 1000 dolarjev iz nekega posebno zanimivega dela telesa. Pri tem poslu pridno konkurirajo izvestni za lahkim zaslužkom drveči Ljubljančani. Neki gospod iz Rožne ulice je moral pustiti v rokah carne 1000 dolarjev, namenjenih za tuje kraje.

Posebne vrste kupčija je tihotapstvo z nežigosanimi kronami iz Avstrije v zasedeni del Dalmacije. Odločilna je pri tem spekulacija, da bo Jugoslavija te krone morala zamenjati al pari. V Zagrebu, Splitu, Mariboru in Ljubljani eksistirajo zakonite borze, na katerih imajo nežigosane (torej ničvredne) krone boljši kurz nego avstrijske. V Splitu plačujejo za sto nežigosanih 53 naših kron!

Posebno mučna je afera, v katero so zapleteni razni denarni zavodi v Dalmaciji, ki so preko gotovih posredovalcev v Ljubljani gojili prav dobičkanosne zveze s Trstom. Gre tudi za izdajanje čekov za velike vsote brez pooblastila oblasti. V Splitu se vrši obširna preiskava, ki je spravila na dan jako zanimiv material. Več ljudi je bilo že kaznovanih na ogromne globe, ki gredo v stotisoče dinarjev.

Kakor čujemo, bo material, ki so ga zbrali carinski uradi, v kolikor sega tudi v področje policijskih in kazenskih oblasti, izročeno kompetentnim instancam in bo cela vrsta prizadetih ljudi poklicana na odgovornost.

Trpite na revmatizmu in gihtičnih bolečinah? Vdrgnjenje s pravim Fellerjevim Elsa-fluidom je takorekoč dobrodejno! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej.

Rabite milo-odvajajoče sredstvo? Fellerjevo prave Elsa-kroglice izvršujejo svojo dolžnost! 6 škatlic 18 K. Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 9 K. Želodec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. *Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsa-trg št. 360, Hrvatska.*

Vodovodne in plinovodne cevi v premeru po 4/4 in 5/4 col, oddaja mnogo pod dnevno ceno, uvozna tržila. **J. Razboršek, Smartno pri Litiji.**

Iz Havre v Ameriko

samo 6 dni.

Izdaja vozni listkov za vse boljše linije.

Tozadovna pojasnila daje edino:

koncesijska potovalna pisarna trvdke

Ivan Kraker v Ljubljani

Gospodstva (prej Marije Terezije) cesta 13, Koltzej.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Štritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuju.

Delniška glavica in rezerve okrog **K 50.000.000** —
Telefon št. 251.

Sprejema **vioge na knjižice in tekoči račun** proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, = valut in dovoljuje vsakovrstne kredite. =
Brzojavni naslov: „Banka“.